

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: כשרות (צד)

כ"ח שבט תשע"ז 1157 (שנה כב')

ההפטרה: "ויכרות יהוידע" (מלכים ב יא) ובי' פסוקים "ממחר החודש" (שמואל א כ)

פרשת משפטים - שיבת מברכיך - שיבת שקלים

ראש חודש אדר יחול א"ה בימים ראשון ושני מולדו בליל ראשון בשעה 6:20 ו-9 חלקים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא, א)

צריך אדם לשים את משפטי ה' לפניו, היינו לקיים תורה ומצוות באופן שיהיו חלק משגרת חייו ולהקדיש את כל "האני" שלו ולמסור את נפשו עליהם, וזה שאמר הכתוב "לפניהם" - שיעמידו את המצוות לפני קיומם העצמי וישתיתו כל מאויים לעשות נחת רוח להשם.

"ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו..." (כב, ל)

נשאלת השאלה: מה הקשר בין אנשי קודש לבשר טריפה? שטריפה זה איסור גמור וכדי לזכות להיות אנשי קודש יש לגדור גדרים וסייגים ולנהוג בחומרות וחסידות?

אלא כדי לרמוז שלפעמים מזדמן לאדם מאכל שיש בתוכו חשש תערובת איסור, אם אדם נזהר תמיד לבדוק בטרם שאוכל שאין במאכל איסור, אפילו ספק קל שבקלים, מסייעים לו מן השמים שלא תבוא תקלה על ידו ואפילו לא מתוך אונס והכרח.

"ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו..." (כב, ל)

יש להסביר בדרך מוסר: נאמר בפסוק "בשדה" - לומר לאדם שעליו להיזהר מאכילת טריפה לא רק כשנמצא בביתו אלא גם בהיותו "בשדה" היינו מחוץ לביתו ולא מצוי לו בשר כשר, אע"פ שישאר תקופה ארוכה בלא בשר, מ"מ עליו להיזהר "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו".

ומסביר הרמב"ן: מדוע נאסר על האדם לאכול מאכל שאינו כשר? ומשיב כדי לשמור על טהרת הנפש לפי שמולידים בו גסות וחיספוס ואני ה' חפץ שתהיו "אנשי קודש", היינו שתהיו ראויים לי לדבוק בי כי קדוש אני, לכן אל לכם להתגאל באכילת דברים מתועבים כדי שתשמרו על קדושתכם.

פרשת שקלים מהי?

לעולם נקראת פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר, מפני שבזמן שבית המקדש היה קיים היו משמיעים על השקלים באחד באדר ע"י הכרזת ביה"ד בכל ערי ישראל, לשקול מחצית השקל ע"י כל אחד מישראל להביאם לבית המקדש כדי לקנות בהם את קורבנות הציבור של השנה החדשה המתחילה מר"ח ניסן.

ממצווה זו אנו למדים על אהבת ישראל, שכולם שווים לפני הקב"ה, העני והעשיר, וקורבן כולם עולה לרצון לפניו לכפר על עוונותיהם. ואמרו חז"ל: גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו.

אשראי ורע לו

מעשה שהיה

שמי מאיר, נישאתי, אשתי באה ממשפחה טובה וחמה, לאחר כשנתיים נולדה לנו בת, היינו מאושרים ואני התחלתי להתרוצץ כדי לרכוש עריסה, עגלה ועוד מוצרים עבור התינוקת. חמי ניגש אלי ואמר: "אני מבין שיש לך הוצאות, אז תן לי בבקשה להשתתף". שמחתי, הבנתי שהוא הולך לתת לי מתנה כספית, בדמיוני זה הגיע לכל היותר ל-1,000 ₪ "לך תקנה כל מה שאתה צריך", "בסדר" השבתי ובליבי לא הבנתי מה הוא מחדש לי? הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:28-8:24

כניסת שבת: 5:15

יציאת שבת: 6:07

יציאת שבת: 6:46

ואז הוא הוסיף: "ותשלם בזה" והגיש לי את כרטיס האשראי שלו. התבלבלתי: "כמה?" שאלתי אותו, "מה, כמה?", "כמה להוציא מזה?", "מה פירוש כמה? לך לאן שאתה צריך, קנה מה שאתה צריך ופשוט תגזק". "אבל... התכוונתי לקנות עגלה...", "ו... שאל, "עריסה", "ו..." המשיך לשאול. הרגשתי שגרוני יבש: "זה מספיק, לא?" שאלתי. "ומה עם בקבוקים, טיטולים, סדינים, בגדים... וגם חליפה בשבילך ונעליים במקום אלה..." והשפיל מבטו לכיוון נעלי, לך תקנה כל מה שאתה רוצה ורק תחזיר בסוף את הכרטיס, זה הכל".

לא מצאתי מילים להודות לו. יצאתי לחנות העגלות, ידעתי באיזה דגם אשתי מעוניינת, שלפתי את כרטיס האשראי ואז אמר לי המוכר: "יש לך תעודת זהות?", "כן", השבתי ושלפתי אותה. "זה לא הכרטיס שלך" ענה לי המוכר, "איך אתה יודע? שאלתי 'חמי נתן לי', 'אתה לא יכול לקנות בכרטיס שלא שלך, מצטער אלו ההוראות' אמר. ניסיתי להתקשר לחמי מספר פעמים אך הוא לא ענה, אמרתי למוכר: 'תשמור את העגלה בצד ואחזור עם בעל הכרטיס' ומשם יצאתי לחנות אחרת של מוצרי תינוקות, גם שם העמסתי מכל הבא ליד, ניגשתי לדלפק וערכו לי חשבון, הגשתי את כרטיס האשראי, המוכר שאל: 'יש לך תעודת זהות?' השבתי: 'כן, אבל הכרטיס של חמי, אבא של אשתי', 'בסדר, חכה כמה דקות, אני רק אבקש אישור', חיכיתי ובנתיים ניסיתי להתקשר לחמי, חששתי שגם כאן יחזור הסיפור על עצמו 'אדוני, אתה לא יכול לקנות בכרטיס שאינו שלך', לפתע ראיתי כמה שוטרים נכנסים לחנות התבוננתי בהם, שמעתי אחד מהם אומר: 'איפה הוא?' והמוכר הצביע עלי.

השוטר ניגש אלי: 'אתה עצור על גניבת כרטיס אשראי', הייתי בהלם מבין שקרתה כאן טעות, 'לא, אדוני השוטר, שום גנוב, זה הכרטיס של חמי', 'חמייך נתן לך כרטיס גנוב?' שאל השוטר, 'לא, מה פתאום זה שלו, אתם יכולים לברר את זה', 'שום בעיה, אני אשמח לדבר איתו' אמר השוטר. כשחייגתי היד שלי רעדה, אילו בושות 'אולי תתלווה אלי לתחנת המטרה ושם תוכיח לי מה שאתה רוצה?' אמר השוטר. לא האמנתי למה שקורה לי, חמי לא ענה, 'איך קוראים לחמייך?', 'אברהם טרומובסקי' השבתי. 'טרומובסקי אה?' אמר ושלף אזיקים 'כעת הכל מסתדר לי אדוני, אתה תתלווה אלינו לתחנת המשטרה'. וכך יום לאחר הולדת בתי הובלתי אזור מול המון אנשים עולה לניידת שהסיעה אותי לתחנת המשטרה. חיכיתי כבול ואזור כחצי שעה ואח"כ נכנסתי לחדר החקירות, השוטר אמר לי שאני רשאי לשמור על זכות השתיקה ולהתייעץ עם עורך דין, אמרתי לו שאני לא צריך שום עורך דין ומוותר על זכות השתיקה. 'אז מה, אין כסף אז גונבים כרטיס אשראי?', 'לא גנבתי, חמי נתן לי'. 'אתה אומר שהוא נתן לך את הכרטיס?', 'זה מה שאני אומר'. הוא החל לחקור אותי ובסוף שאל: 'איך אמרת שקוראים לחמייך הדמיוני?', 'הוא לא דמיוני, קוראים לו אברהם טרומובסקי'.

אז תסביר לי אם לחמייך קוראים אברהם טרומובסקי, איך ניסיתי לרכוש מוצרים למעלה מ-1,000 ₪ בכרטיס של אדם בשם משה בר-און שהתלונן לפני שבוע שכרטיסו נגנב...? "מה?" צעקתי בתדהמה, "בבקשה תסתכל" אמר השוטר והושיט לי את הכרטיס.

לא ידעתי מה לומר, עודני שקוע במחשבות ולפתע צלצל הטלפון שנלקח ממני ע"י השוטר, החוקר ענה לטלפון: "אתה מדבר עם חוקר משטרה, לא אתה לא יכול לדבר עם חתנך מי כבודו? אתה מר טרומובסקי, אני מצטער לבשר לך שהחתן שלך מעדיף לקנות בכרטיסי אשראי גנובים במקום לקנות ביושר מכסף ששייך לו, תאר לך שהוא ניסה להפליל אותך ולומר שאתה נתת לו את הכרטיס, רגע... אתה באמת נתת לו? אתה בטוח? תגיע לכאן ותצהיר על כך..." והדריך את חמי איך להגיע. "זה מתחיל להיות מעניין" אמר לי החוקר "חשבתי שאתה ממציא את הענין הזה, אבל הוא מתעקש לאשר שהוא נתן לך את הכרטיס", "רגע למה השוטר עצר אותי ברגע שאמרתי את שמו?", הוא השיב: "אם היית אומר שקוראים לחמייך משה בר-און השוטר היה מברר אבל ברגע שאמרתי שם אחר הוא הבין שאתה סתם משקר לו, כי בכרטיס אשראי שלך היה שם אחר". חמי הגיע והכריז: "אני מבקש שתשחררו אותו, אני נתתי לו את הכרטיס, זו שערורייה מה שאתם עושים", "אתה יכול לתאר איפה, מתי ואיך נתת לו?", "בוודאי" השיב וחזר על התיאור שנתתי. "אם כן, אני צריך לעצור גם אותך?", "למה, אסור לי לתת את הכרטיס שלי לחתני?", "את הכרטיס שלך מותר, אבל לא את הכרטיס הגנוב של עורך הדין משה בר-און". "מה?", "בבקשה תסתכל" אמר החוקר. חמי הביט לא מאמין: "זה לא יכול

להיות, הכרטיס היה בארנק שלי, אין לי מושג מה קרה כאן", "עז שיהיה לך מושג אני עוצר את שניכם". "תקשיב, אדוני החוקר, לא מעניין אותי מה אתה חושב, אני אדם ישר וכך גם חתני, אינני גנב ואם תנסה לעזור לי, אנחנו נמצא את הפתרון". "איך בדיוק?" שקט השתרר "יש לי רעיון, תתקשרו לעו"ד הזה, אולי הוא יוכל לעזור לנו להבין מה קרה". החוקר התקשר לעו"ד וביקש ממנו שיסור לתחנת המשטרה בקשר לבידור חשוב, כעבור רבע שעה הוא נכנס. "האם אדוני דיווח על גניבת כרטיס אשראי?", "אכן דיווחתי", "היכן הוא נגנב לך?", אין לי מושג הוא פשוט נעלם לי", "בדקת מה היתה העסקה האחרונה ביצעת?", "כן, בתחנת דלק" אמר ונקב בשם התחנה, חמי נזעק: "זה היה ביום רביעי שעבר?", "כן" השיב. "אם כן נפתרה התעלומה". כולנו התבוננו בו בציפייה. "לפני מס' ימים גיליתי שכרטיס הישראכרט שלי המוזהב אף הוא נעלם, זה קורה מידי חצי שנה שאחד מ-10 הכרטיסים שלי נעלם, כששאלתי את חברת האשראי הם אמרו שהעסקה האחרונה היתה בתחנת הדלק ההיא, לכן נראה לי שהמתדלק החליף בטעות בין הכרטיסים". עו"ד שלף את ארנקו והחל לחפש בכרטיסי האשראי ושלף כרטיס שהשם של חמי היה עליו. החוקר לחץ את ידינו והתנצל, עו"ד התרגש מאוד מהסיפור, שוחחנו זמן רב, הוא התעניין בי, בתינוקת שנולדה לי וב"כולל" שאני לומד, נפרדנו בידידות הוא לקח את הכתובת ומס' הטלפון שלי כדי להוכיח לעמיתיו שהוא אינו בודה את הסיפור מליבו, למחרת הגיע לביתנו זר פרחים עם צ'ק מכובד מאוד ... סוף טוב הכל טוב.(אנשים מספרים על עצמם 7, חיים ולדר)

הלכות תולעים במוצרי מזון [לד]

פינת ההלכה

א. אסור מן התורה לאכול תולעים, שרצים ורמשים (ש"ע יו"ד סי' פד) והאוכל שרץ הארץ כנמלים, חרקים או תולעים כגון: בפירות וירקות עובר על 5 לאוין מן התורה (ויקרא יא מא-מד, גמ' מכות טז, תולעת שני לגר"ש רווח ח"א פ"א ס"ג).

פירוט של פירות וירקות ודרכי ניקויים מתולעים (התמונות מספרים וממעבדת העלון)

ברוקולי

ירק זה נגוע בנגיעות גבוהה של חרקים [רוב נגוע- דאורייתא] כגון: תריפסים, כנימות הכרוב (זבובונים קטנים ממשפחת כנימת העלה), זחלי פרפרים (פרודניה וכו'), אקריות ועוד.

עיקר הנגיעות היא בינות לפרחים והגבעולים של הברוקולי. המבנה המורכב של הברוקולי גורם

שלא תועיל שרייה במי סבון כלל לפרחי הירק כיוון שהחרקים נתפשים בין הפרחים או במקום החיבור של הגבעולים וכיו"ב (פרי חדש סי' פד ס"ק לד, תולעת שני ח"ג עמ' מט-נו, דליקת מזון כהלכה לגר"מ ויא ח"א עמ' 251-253 ובקיאור עמ' 57) וגם הבהוב הירק ע"ג האש אינו מועיל (חיי אדם כלל לח ס"טו, ארץ חיים לגר"ח סתאון, דליקת מזון כהלכה קס) (ויען שמואל מאמר הרב יוסף פרץ ח"יב עמ' שמט).

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': הפרדת הפרחים והגבעולים מהקלח המרכזי כך שישאר הקלח המרכזי יחד עם הקלחים הגדולים שהתפצלו מהקלח המרכזי ללא קצות הגבעולים הקטנים.

שלב ב': * הקלח- יש להשרותו במים עם חומר השריה [אמה, סטרילי וכדו'] למשך 5 דקות ולאחר מכן לשוטפו היטב תחת זרם מים.

* **הפרחים והגבעולים-** אין שיטה בטוחה לנקותם ויש להימנע משימוש בהם (תולעת שני עמ' נ, דליקת מזון כהלכה עמ' 252 ובקיאור עמ' 57).

ברוקולי מגידול מיוחד "ללא תולעים" בהכשרים מהודרים

בחזקת נקי מחרקים אך לא בוודאות ולכן מספיק הליך קל:

יש להפריד את הפרחים מהקלח המרכזי ולהשרות את הפרחים, הגבעולים והקלח במים עם חומר השריה [אמה, סטרילי וכדו'] למשך 5 דקות ולאחר מכן לשוטפו היטב תחת זרם מים ומותר בשימוש (תולעת שני עמ' נ, דליקת מזון כהלכה עמ' 251 ובקיאור עמ' 57).

* **החכם עיניו בראשו** יקפיד לקנות רק ברוקולי ללא תולעים בהכשרים מהודרים [הליך קל] לאור הקושי העצום בבדיקת ברוקולי הרגילה!

ברוקולי קפוא

התוצרת עוברת שטיפות רבות ע"י מכונות (ג'קוזי) וכן הקפאה עמוקה ובכל זאת הברוקולי נשאר

נגוע בחרקים ואין אפשרות לבדוק ולנקותו (בדיקת מזון כהלכה עמ' 253, תולעת שני עמ' נ) [שכן אחרי ההפשרה התוצרת מתרככת מאוד וא"א לבדוקה כיאות] (ס).

ברקולי קפוא בגידול מיוחד "ללא תולעים" בהכשרים מיוחדים

נקי מחרקים- מותר לשימוש ואין חיוב לבדוק (תולעת שני עמ' נא, בדיקת מזון כהלכה בקיטור עמ' 57).

עלי בייבי

עלי בייבי הם תערובת של עלי ירקות שונים שגודלם קטן [ומכאן מקור השם בייבי] תערובת העלים היא מירקות הבאים: רוקולה, מיזונה, סלק אדום וסלק ירוק. כל העלים נגועים בסוגי חרקים מגוונים כגון: זחלים של עשים שונים, זחלים של זבוב המנהרות, כנימות עלה, כנימות עש הטבק, תריפסים ופסוקאים.

עלים אלו נמכרים בדרך כלל כשהם שטופים, אך למרות זאת בגידול רגיל מוצאים את סוגי החרקים הנ"ל (תולעת שני ח"ג עמ' קיג-קיד, בדיקת מזון כהלכה ח"א בקיטור עמ' 83).

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': לוקחים כל פעם כמות מועטה של גבעולים עם העלים ומשרים בחומר השריה [מי אמה או סטרילי עם מים] למשך 5 דקות.

שלב ב': לוקחים מס' עלים [הנ"ל] ומשפשפים אותם באמצעות ספוג רך טבול בחומר.

שלב ג': שוטפים את העלים הנ"ל תחת זרם מים חזק.

שלב ד': לוקחים כל גבעול עם עליו ומתבוננים מול מקור אור לראות של נותרו חרקים ושאינן סימנים של מנהרות על גבי העלים שנוצרו ע"י הזחל של זבוב המנהרות, במידה ונמצא עלה נגוע יש להסירו (תולעת שני עמ' קיד).

עלי בייבי מגידול מיוחד "ללא תולעים" בהכשרים מהודרים

העלים הם בחזקת נקיים, אולם אינם נקיים בודאות ולכן מספיק הליך קל: משרים אותם בחומר שריה [מים עם אמה, סבון, סטרילין] 3 דקות ושוטפים אותם תחת זרם מים חזק (תולעת שני עמ' קטו, בדיקת מזון כהלכה בקיטור עמ' ס).

מיקרו בייבי

גידול זה הוא כמו עלי בייבי אלא שהוא גידול זעיר ביותר של עלים אלו, והוא משווק זעיר לאחר גידול קצר מאוד. עקב הגידול הקצר הוא איננו מרוסס כמעט לחלוטין ולכן יש את הנגיעות כפי שמפורט "בעלי בייבי" ויש לבצע את אופן הבדיקה והניקוי כמפורט שם (תולעת שני עמ' קטו).

* החכם עיניו בראשו, לאור הקושי הגדול בבדיקת עלי בייבי רגילים יקנה רק עלי בייבי ללא תולעים בהכשרים מהודרים [עם ההליך הקל].

עלי קאת/גת

עלי עץ קאת/גת משווק ללעיסה בעיקר אצל יוצאי תימן ואתיופיה. עלי הקאת נגועים בחרקים שונים כגון: אקריות, כנימות עלה ועוד.

לעיתים העלה נראה יפה מאוד ונקי למי שאיננו יודע כ"כ להבחין בחרקים, אולם האמת היא שחרקים רוחשים לא מעט בעלים אלו, ובפרט שהרבה מהגידולים הם ביתיים ולא מטופלים ומרוססים כדבעי. הנגיעות היא בכל העלים כולל, העלים הקטנים הנמצאים בראש הענף [שהם בעיקר נלעסים] (תולעת שני ח"ג עמ' קכ-קכב).

אופן הבדיקה והניקוי:

שלב א': להפריד בין העלים הנאכלים.

שלב ב': להשרותם בחומר שריה [סבון עם מים, סטרילי עם מים וכדו'] למשך כ-5 דקות.

שלב ג': לשטוף כל עלה היטב.

שלב ד': טוב להתבונן ויזואלית מול מקור אור על העלים משני הצדדים לראות אם יש חרקים (תולעת שני עמ' ס).

אבד לך משהו? מצאת משהו? הגמ"ח הארצי להשבת אבירה 003-500-599-1

שיעור לעיבוד הרחב באשדוד ביום רביעי ג' אדר בשעה 7:30 בערב עם הרב משה ועקנין
בבי"כ סולם יעקב רח' ברוריה 1 אזור טו.

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com